

ГОДИШЊИЦЕ

Спогодинашњица великог сирадања и херојства

Солунски фронт – неизбрисива прича о српском јунаштву

Током прве половине 1915. године, Србија је покушавала да обнови своје ослабљене армије и побољша стање са залихама. Упркос великим напорима, српска војска је била за само 30.000 људи већа него на почетку рата (око 225.000) и још увек није била добро опремљена. Иако су Велика Британија и Француска говориле о озбиљнијој војној помоћи Србији, ништа није урађено све док већ није би-

Фронт крај Солуна настао је као покушај савезника да помогну Србији у јесен 1915. против здруженог напада Немачке, Аустроугарске и Бугарске. Експедиција је дошла прекасно и у недовољном броју да спречи пад Србије, а била је отежана унутрашњом политичком кризом у Грчкој. На крају је створен фронт од албанске обале до реке Струме, у којем су се савезничке снаге бориле са Централним силама. Солунски фронт је остао прилично стабилан све до велике савезничке офанзиве 14. септембра 1918, која је резултовала капитулацијом Бугарске и ослобођењем Србије и неколико уставних нацрта

ло касно. Када је Бугарска започела мобилизацију, Французи и Британци су послали две дивизије да помогну Србији, али су касно стигле у грчки град Солун. Делимични разлог за ово одлагање су била сукобљена мишљења у грчкој влади о овом рату.

Три силе против Србије

Према Србији су кренуле бугарска, немачка и аустроугарска војска, све под командом фелдмаршала Аугуст фон Макензена, које су укупно бројале око 500.000 људи. Немци и Аустроугари су започели свој напад 5. октобра масовном артиљеријском припремом, коју су следиле преласци преко река Саве и Дунава. Затим је 11. новембра бугарска војска

напала из два правца, једним са севера према Нишу, а једним са југа према Скопљу. Бугарска војска је била велика и брзо се пробила кроз слабије српске снаге које су покушавале да зауставе њено напредовање. Због бугарског пробоја, позиција Србије је била безнадежна; њена главна војска на северу земље би или била окружена и приморана на предају или би морала да покуша да се повуче.

Војвода Путник је наредио повлачење на југ и запад према Црној Гори и Албанији. Време је било лоше, као и путеви, а војска је морала да помогне десетинама хиљада цивила који су се повлачили са њом. Укупно је око 125.000 српских војника стигло до обале Јадранског мора, дошли су бродови (на изричиту интервен-

УСПОСТАВЉАЊЕ СОЛУНСКОГ ФРОНТА 1916.

Аустроугарска војска је напала Црну Гору, савезника Србије, и до 25. јануара мала црногорска војска се предала. Аустроугарска је наставила своје напредовање дуж јадранске обале, напавши Албанију која је била под контролом Италије. До краја зиме, мала италијанска војска је била истерана из скоро целе земље.

У овом тренутку, са изгубљеним ратом на Балкану, британски генералштаб је тражио повлачење свих својих војника из Грчке, али је француска влада протествовала. Пошто су француске дивизије остале, остале су и британске, али са несакривеним незадовољством. Савезничке армије су се утврдиле око Солуна, који је постао велики утврђени камп. Српска војска (сада под командом генерала Петра Бојовића), након одмора и опоравка на Крфу, је француским бродовима пребачена на Солунски фронт.

цију руског цара Николаја Другог Романова) и укрцало се на француске и остале савезничке транспортне бродове који су их превезли на бројна грчка острва (већина је отишла на Крф), пре него што су послани за Солун. Војвода Путник је морао бити ношен током целог повлачења и умро је мало више од годину дана након тога у болници у Француској. (Умро у Ници 1917. године)

Француске и британске дивизије су кренуле на север од Солуна крајем новембра под командом француског генерала Мориса Сараја. Међутим, британским дивизијама је наређено из Лондона да не прелазе грчку границу, тако да су

Французи сами кренули према реци Вардар. Њихово напредовање је била ограничена помоћ одступајућој српској војсци, пошто је бугарска војска морала да сконцентрише веће снаге на јужном крилу да би се носила са овом претњом. До половине децембра, генерал Сарај је закључио да је повлачење неопходно због одлучних бугарских напада на његове положаје.

Ово је била скоро потпуна победа за Централне силе. Железница од Берлина до Истанбула је коначно отворена, и, као резултат, Немачка је била у могућности да помогне свом слабијем савезнику, Османском царству. Једини недостатак

БУГАРСКО ПИТАЊЕ

Аустроугарска је напала Србију у августу 1914, али није успела да савлада српски отпор. Након уласка у рат Османског царства на страни Централних сила, одлучујући фактор је био положај Бугарске. Она је заузимала стратешки важан положај на боку Србије, а њена интервенција на било којој од страна би одлучујуће пореметила равнотежу. Међутим, Бугарска и Србија су водиле два рата у последњих 30 година, први 1885. (Српско-бугарски рат), а други 1913. (Други балкански рат). Исход последњег је био понижавајући за Бугарску, и постојало је широко мишљење у бугарској влади и народу да је Србија украли земљу која је законито припадала њима. Док су Савезници могли да понуде мале територијалне уступке од Србије и (још увек неутралне) Грчке, обећања Централних сила су била много примамљивија, пошто су оне нудиле већину територија које је Бугарска тражила. Након пораза Антанте код Галипоља и руским поразом у Горлице-Тарновској офанзиви, које су демонстрирале снагу Централних сила, краљ Фердинанд је потписао споразум са Немачком и 21. септембра 1915. је започео мобилизацију за рат.

Овај догађај објављујемо уз финансијску помоћ Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону Министарства спољних послова Републике Србије